

5339

840.35
[Ա] 340.01
1926

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԻԿ ԱՐԱՐ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

Հրատարակութիւն
ԱՐՆԻ
B. P. 558
STAMBOUL

Տպագրութիւն
ԱՐՆԻ
Պապր Ալի Գոսէտի, 39
Կ. ՊՈԼԻՍ

1926

84

F-34

346

84

P-34

113 APR 2011

*Donated
to the*

*St. Nerses Shnorhali Library
of
The American Consulate*

by

**MR. AND MRS. KARL SOGHOIAN
of**

DETROIT, MICHIGAN

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

ԿԱՏԱԿԱԽԱՂ ՄԵԿ ԱՐԱՐ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆԷ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԱԾ

**Հրատարակութիւն
ԱՐԵՆ**

**B. P. 558
STAMBOUL**

**Տպագրութիւն
ԱՐԵՆ**

**Պապր Ալի հասեկի, 39
Կ. ՊՈԼԻՍ**

1926

ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԵՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ST. NERSES SHNORHALI
LIBRARY

Տպագրութիւն ԱՐԵԻ

Թիւ 39, Կ. Պոլիս, Պապր Ալի հաստի, Թիւ 39

№ 19

ԱՆՁԻՆՔ

ՄՈՒԶԱՐ Ծերունի վաճառական մը :

ԱԼԷԲՍԻ Մուգարի եղբորդին :

ՖՐԷՏԷՐԻՔ Ալեքսի բնկերը :

ԱԼՖՈՆՍ » »

ՖՐԱՆՍՈՒԱ » »

ՖԼՕՐԻՆ Ալեքսի սիրունին :

ՔԱՄԵԼԻԱ Ֆրեսերիքի »

ԺՕԶԷՖԻՆ Ֆրանսուայի »

ՎԻՕԼԷԹ Ալֆոնսի »

Տեսարանը Բարիզի մէջ

Տեսարանը կը ներկայացնէ գեղեցիկ սրահ մը,
խորը ինչպէս նաեւ ձախ կողմը դուռ, սեղան և
աթոռներ:

1786-2011

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՆԿՈՒՏԻՆԵՐԸ

Տ Ե Ս Ի Լ Ա .

Ալեքսի եւ Օրիորդները

Ֆլորին (Ալեքսիին).— Ա՛լ խոստացաք, այնպէս չէ՞ :

Ալեքսի (Մտազբաղ).— Այո՛, օրիորդ :

Ֆլորին (Ընկերներուն).— Ուրեմն երթանք պատարաստութիւնք :

Գամկիլա.— Աղւոր Բարեկենդան մը պիտի ընենք :

Ժօզեֆին.— Այո՛, այո՛, լաւ պիտի զուարճանանք :

Ֆլորին.— Առայժմ մնաք բարով, Ալէքսի՛ :

Գամկիլա.— Յտեսութիւն, պարոն Ալէքսի :

Ժօզեֆին.— Մի՛ մոռնաք մեզ : (Օրիորդները կը մեկնին) :

Ալեքսի.— Շնորհակալ եմ, օրիորդներ : (Առանձին) : Աղւոր Բարեկենդան մը պիտի ընենք, հի՛, բայց ի՞նչպէս. գրպանիս մէջ կուտ մը չկայ : Նախ և առաջ ասոր մէկ ճարը գտնելու ենք. այո՛, այս անկուտիութեան դարման մը փնտռելու ենք : Երկու չաբաթուան մէջ երեք անգամ նամակ գրեցի հօրեղբորս, վտանգաւոր հիւանդութեամբ մը տառապիլս իմացուցի, բայց չպատասխանեց, դրամ չղրկեց. ես ալ բարկացած մեռայ. ուստի հիմա, յուղարկաւորութեանս համար անհրաժեշտ եղած ծախքին պատկառելի գումարը թող զրկէ : Թէև խեղճ մարդը իրաւունք ունէր

այդ նամակներուս չպատասխանելու, որովհետեւ ծընողքս մեռնելէն ի վեր՝ ան ազէկ խնամեց զիս, և ուսումս կատարելագործելու համար մինչև Բարիզ ղրկեց, ուր չորս տարիէ ի վեր կը բնակիմ, բայց վարժարանին մէջ սիրահարութենէ ուրիշ բան մը սորված չունիմ. առջի գիտցածներս ալ մոռցայ: Հօրեղբորմէս գրքի, թուղթի, գրիչի ու մեկանի համար քաշած գումարներս զարեջրատուներուն մէջ լմնցուցի, և վերջապէս մարդը վարպետ եղաւ ու գրած սուտերուս ա'լ սկսաւ ականջ չկախել. ուստի պարտաւորեցայ վերջին փորձ մը ընել: Յրէտէրիք ընկերոջս աղաչեցի, անոր կողմէն հօրեղբորս ուղղուած նամակ մը գրել տուի, որուն մէջ, իմ ժանտատենդէ մեռնիլս կը գուժէ և անկէ կը պահանջէ յուղարկաւորութեանս • ծախքը: Բայց պիտի ըսէք թէ վերջապէս օր մը ողջ ըլլալս ինչպէս պիտի իմացնենք մեր ծերուկին. է՛հ, ան ալ ետքը կը մտածենք: Հիմա նայինք որ Յրէտէրիք վերադառնայ նամակատունէն, ուր քիչ մը առաջ՝ հօրեղբորէս գալիք գրամը առնելու գնաց: Ա՛հ, վայրկեան մը առաջ ձեռքս հասնէին սա ոսկիները. ո՛ւր մնացիր Յրէտէրիք, չ'ւտ եկուր. (Ներսէս երգողի մը ձայն) ինքն է... յաջողած ըլլալուն համար ուրախութենէն կ'երգէ: (Դուքս կը նայի) Ա՛, ան չէ, Ալֆօնսն է եղեր:

Տ Ե Ս Ի Լ Բ.

Նոյն եւ Ալֆօնս

Ալեքսի — Ի՞նչ լուր, բարեկամ

Ալֆօնս — Առայժմ ձեռքերս պարապ, գրպաններուս մէջ գրած՝ վեր վար պտտելէս զատ ուրիշ լուր չը չունիմ:

Ալեքսի — Յրէտէրիքը տեսա՞ր:

Ալֆօնս — Ո՛չ:

Ալեքսի — Ուրեմն... Ինծի նայէ՛, չե՞նք կրնար մէկէն փոխառութիւն մը ընել:

Ալֆօնս — Եղբայր, չորս տարի է որ այս վարժարանին մէջն ենք, ես այս աստիճան դրամական նեղ կացութիւն չէի տեսեր. առաջները, հարիւրին 3—4 տոկոսով շատ գիւրութեամբ կրնայինք փոխառութիւններ ընել, զոր ամսագլխուն կը հատուցանէինք մեր ծնողքներէն առած ամսականներով, բայց հիմա, եթէ ինքզինքնիս ալ աւանդ թողունք, կուտ մը չեն տար մեզի, եղբայր:

Ալեքսի — Բայց այդ թշուառական սեղանաւորները չե՞ն մտածեր թէ ինչպէս պիտի անցնենք մենք Բարեկենդանը: Մտածէ՛ անգամ մը, եղբայր, դուն սիրուհի մը ունենաս, որ խնդրէ Բարեկենդանը միասին անցնել, դուն ալ խոստացած ըլլաս, բայց ետքը... ա՛հ, հիմա կը թոցնեմ... գրպանդ կուտ մը չըլլա՞յ... ասկէ աւելի ցաւալի վիճակ կ'ըլլա՞յ. սա սեղանաւորները գութ ըսած բանդ չունին բնաւ:

Ալֆօնս — Զարմանալի խօսքեր կ'ընես Ալեքսի, այդ տեսակ մարդոց քով գութ և կարեկցութիւն կը փնտռե՞ս, մտածէ՛ անգամ մը թէ գրելու համար գործածած մեր գրիչները երկաթ, պատառաքաղները երկաթ, զգալները երկաթ, մեր կերակուրներուն, ջուրին ամանները երկաթ են, մինչև իսկ անկողիններին երկաթի վրայ տարածուած են. ուրեմն, այսչափ երկաթի մէջ ապրող մարդուն սիրտն ալ միթէ երկաթի չի փոխուիր:

Ալեքսի — Բայց ասանկ չըլլար, ճար մը գտնելու հնք:

Ալֆոնս.— Ես գտայ:

Ալեքսի.— Ի՞նչպէս:

Ալֆոնս.— Ձրէտէրիքէն կ'ուզենք:

Ալեքսի.— Օ՛, մարդը գտար, շիտակը:

Ալֆոնս.— Ուրեմն Ձրանսուայէն կ'ուզենք, անոր համար ըսելիք մը չունիս ա՛:

Ալեքսի.— Օ՛ֆ, պարապ խօսքերով սիրտս մի՛ նեղացնէր, Ալֆոնս, մեզի պէս այդ անկուտիներուն ալ խօսքը մի՛ ըներ:

Ալֆոնս.— Ուրեմն ի՞նչ ընենք:

Ալեքսի.— Դուն քանի՞ ֆրանք ունիս:

Ալֆոնս.— Երկու ֆրանք ունիմ. եթէ իմ բաժինիս ինկածը այսչափ է՝ կու տամ:

Ալեքսի.— Երեք ֆրանք ալ ես ունիմ:

Ալֆոնս.— Երկու երեք ալ՝ հինգ:

Ալեքսի.— Հինգ ֆրանքով Բարեկենդան կ'ըլլայ:

Ալֆոնս.— Իրաւ որ չեմ գիտեր: (Կը մտածէ)

Ալեքսի.— Ի՞նչ կը մտածես:

Ալֆոնս.— Միտքս միջոց մը եկաւ, բայց արդեօք կը յաջողի՞նք:

Ալեքսի.— Ի՞նչ միջոց, ըսէ՛, կ'աղաչեմ:

Ալֆոնս.— Սա... զիմացը նստող հանդիսատես պարոններէն ուզենք կ'ըսեմ, թերեւս մեր վրայ խղճան:

Ալեքսի.— Մէյ մը փորձենք, բերաննիս չի յոգնիր: (Միաբերան կ'երգեն)

Բարեկենդանի անկուտիներն ենք,

Գիշեր ու ցերեկ մենք հով կը կլլենք.

Տեսնողը՝ մեզ խիստ հարուստ կը կարծէ,

Կուչան անօթիին վիճակն ի՞նչ գիտէ:

Ալեքսի.— Կեցիր, ոտքի ձայն կայ. դէպի հոս մէկը կու գայ. (Խորի դռնէն նայելով) Ո՛հ, Ձրանսուան է եղեր... աւա՛ղ, Ձրէտէրիք չերեւար տակաւին:

Տ Ե Ս Ի Լ Գ.

Նոյն անձերը, Ֆրանսուա (ետքը) Ֆրէսերիֆ

Ֆրանսուա.— Բարեւ ձեզ, բնկերներ:

Ալեքսի.— Ձրէտէրիքը տեսա՞ր:

Ալֆոնս.— Ի՞նչ լուր:

Ֆրանս.— Ոչի՛նչ:

Ալեքսի.— Բայց ինչո՞ւ այդչափ կարմրեր ես:

Ֆրանս.— Պատճառը կուզէ՞ք հասկնալ:

Ալֆ.— Այո՛, այո՛, հասկնալու ենք:

Ֆրանս.— Յայտնի է, անկուտիութիւնն է. նամակատունը գացեր էի՝ մօրս կողմէն եկած նամակը առնելու:

Ալֆ.— Լա՛ւ, առի՞թ:

Ֆրանս.— Այո՛. մայրս ինձմէ ստակ ուզեր էր, ո՞ւրկէ պիտի տամ. մեզի պէս ուսանողին գրպանը դրամ կը գտնուի՞. թող թէ խեղճ կինը իրաւունք ունի, որովհետեւ բժշկութեան վկայագիրս պիտի առնեմ ըսելով՝ զինքը խաբած և կլորիկ գումար մը ձեռքէն առած էի. խեղճը հիմա առաջին կարգի բժիշկ մը կը կարծէ զիս, և ասոր համար ստակ կ'ուզէ. այս անպատեհութեան առաջին առնելու համար Ձրէտէրիքէն մէկ երկու նաբօլէոն ուզեցի, բայց չտուաւ, ես ալ բարկացայ և շունչս զինետունը առնելով՝ քանի մը հատ իրարու վրայ նետեցի. ահա ասկէ առաջ եկաւ դէմքիս կարմրութիւնը:

Ալեք.— Ձրէտէրիքը տեսա՞ր:

Յրան.— Այո՛, նամակատան մէջ:
Ալեքսի (Ուրախ)— Ուրեմն եկուր մէյ մը քեզ
համբուրեմ: (Կը համբուրէ)
Յրան. (Զարմանքով).— Աս ի՞նչ ըսել է:
Ալեքսի.— Ձեռքը ծրար մը, բան մը կա՞ր:
Յրան.— Ա՛, կ'երեւի թէ գուք գեռ բան մը չէք
գիտեր. սա աղէկ է:
Ալֆոնս (Յաճեմ Ալեքսիին).— Լեզուին տակը բան
մը կա՞յ:
Ալեքսի.— Յրանսուա, ի սէր բարեկամութեան,
տեսածդ կամ լսածդ միզի պատմէ՛:
Յրան.— Եթէ պատմեմ, կը խոստանա՞ս ինձի 5
նաբօլէոնի չափ փոխատուութիւն մը ընել:
Ալեքսի.— Կը խոստանամ:
Յրան.— Սիրուհիիդ վրայ երդում մը բրէ:
Ալեքսի.— Ո՛հ, մի՛ երկնցներ, կուտամ ըսի քեզի:
Ալֆոնս.— Կուտայ, կուտայ, ես ալ կը վկայեմ:
Յրան.— Ուրեմն աչքդ լոյս, հօրեղբայրդ քեզի
60 ոսկի զրկեր է: Յրէտէրիք՝ 60 ոսկիի ծրարը ձեռ-
քը, նամակատունէն ինձմէ առաջ մեկնեցաւ:
Ալեքսի.— Իրա՞ւ կ'ըսես, ուրեմն անգամ մըն ալ
պիտի համբուրեմ քեզ: (Կը համբուրէ)
Յրան.— Վերջապէս, գործերնիս կարգի մտաւ:
Ալեքսի.— Բայց Յրէտէրիքը ո՞ւր մնաց, ո՛հ, մէյ
մը սա ոսկինքը տեսնէի՛, ուրախութենէս հիմա պի-
տի թոցնեմ:
Յրան.— Ձեռքս ատանկ տխմարութիւն մը ընես.
եւքը 5 նաբօլէոնը ո՞ւրկէ պիտի առնեմ:
Ալֆոնս.— Ասկէ զատ քեզ ո՞վ պիտի կապէ:
Ալեքսի.— Սա անպիտաններուն նայեցէք, մի՛նակ

ինքզինքնին կը մտածեն, զիս չեն մեղքնար: Ա՛հ,
Յրէտէրիք, ո՞ւր մնայիր: (Յրէտէրիք ներս կը մտնէ,
դրամի ծրարը ձեռքը):

Տ Ե Ս Ի Լ Գ .

Նոյն անձերը եւ Յրէտէրիք

Յրէտէրիք — Եկայ, եկայ:
Ալեքսի.— Դրամները:
Յրէտ.— Հրամայեցէք: (Կուտայ)
Ալեքսի.— Ո՛հ, չնորհակալ եմ: (Կը սկսի համբել)
Յրէտէրիք.— Ձեզի բան մը ըսե՞մ, բարեկամներս,
եթէ վարժարանի միւս ընկերներս իմանան որ մեռ-
նել կեղծելով դրամ ճարած ենք, տարի մը չան ցած՝
վարժարանին մէջ ողջ մնացած ուսանող մը չպիտի
գտնուի. ամենքն ալ իրենց ծնողքներէն դրամ քա-
շելու համար պիտի մեռնին:
Ալեքսի.— Ճիշդ է, վաթսուն հատ կարմուկ ոս-
կիներ, բայց անգամ մը մտածեցէք, եղբայրներ, ի՞նչ
աստիճան զօրութիւն ունի սա կլորիկ մետաղը, որ
անմիջապէս լուսաւորեց այս մութ սրահը:
Յրանսուա.— Այո, ճշմարիտ է, միանգամայն մեր
սրտերուն երջանկութիւն պատճառեց:
Ալեքսի.— Ուրեմն կ'առաջարկեմ որ երեքս ալ
ծուռզի վրայ եկած, փառաբանենք այս ամենազօր մե-
տաղը: (Բսակը արուիւն վրայ դնելէն ետքը անոր առ-
ջեւ ծունկի վրայ կ'ընէ)
Ո՛վ տէր դրամ, քեզի համար սիրով զոհեմ կեանքս
հոգիս,
Գթա՛ ինձի Լ.ողորմէ՛, Եկուր, մտի՛ր դուն իմ
զրպանս:

Աշխարհի մէջ մարդը չարժող մեքենան միայն
դուն ես,

Գիշեր ցերեկ պաղատիմ քեզ որ չի պակսիս իմ
գրպանէս:

Ամենք (Միաբերան).— Ձի քո է կարողութիւն,
քո է զօրութիւն, ո՛վ կ'ընդունի մետաղ,

Այցելէ՛ մեզի գէթ տարին հեղ մը, հոգինիս, քեզ
մատաղ:

Ֆրէսքիֆ (Նոյնպէս).— Քու շնորհիւզ գոց դռները
կը բացուին,

Թո՛ւնկ ձայնէ՛ք՝ անդամալոյծները կանգնին.

Տգեղը՝ գեղանի, խոֆածը՝ սիրուն, շնորհիւզ
կ'ըլլան,

Ակոսանին թափած, փառացած աղջիկներ աղուոր
էրկան տիրանան:

Ամենք.— Ձի քո է կարողութիւն, եւայլն:

Ֆրանսուա.— Է՛, պարոններ, աղօթքնիւս ըրինք,
ո՛ւր է սա մեր հինգ նաբօյէոնը:

Ալեքսի.— Ձգէ՛, հոգիդ սիրես, կատակի ժամա-
նակ չէ:

Ֆրանսուա.— Ի՞նչպէս կատակ, յիշէ՛ խոստումդ:

Ալեքսի.— Ա՛, ա՛, մի երկնցներ, ու գնա՛ օ-
րիորդները հոս կանչէ:

Ֆրանսուա.— Օրիորդները ո՛ւր են:

Ալեքսի.— Ո՛ւր պիտի ըլլան, ներսի սրահը: Ա-
մենքս ալ հաւաքուինք ու ընկելիքնիս որոշինք: Ալ-
ֆօ՛նս, դուն սա երեք ոսկին առ, բնակելիքները ու
մրգեղէնները պատրաստէ. դուն ալ Ֆրէսքիֆը նուա-
գածուները սակարկէ:

Ֆրէսքիֆ.— Այս ամենը աղէկ, բայց քեզի բան մը

պիտի ըսեմ, հօրեղբօրդ ինծի գրած նամակը աճապա-
րանօք կարդալուս, քանի մը տող յետ գրութեանը
դեռ չեմ կարդացած, տեսնենք ի՞նչ է գրեր:

Ալեքսի.— Կարգա՛ նայինք:

Ֆրէսքիֆ (Նամակին յետ գրութեանը աչիք ան-
ցընելի ետք).— Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, տեսա՛ք մի փորձա-
քը, կեցէք. օրիորդները մի՛ կանչէք, որո՛ւ մտքէն
կ'անցնէր, խնդիրը կ'նճոտեցաւ:

Ֆրանսուա.— Խեր ըլլայ, ի՞նչ կայ որ...

Ալֆօնս.— Կարգացէք որ հասկնանք:

Ֆրէսքիֆ.— Հօրեղբայրդ կ'իմացնէ որ այսօր ժա-
մը Յին հոս գալով, յուզարկաւորութեանդ հանդէսին
ներկայ պիտի գտնուի, և իր վերջին համոյրը պիտի
գրողէ՛ եղեր քու պաղ ճակատիդ վրայ:

Ալեքսի.— Տղայութիւն չուզեր, Ֆրէսքիֆ, կա-
տակի ատեն չէ. ողջ եղած ատենս զիս չհամբուրողը
մտնելէս ետքը դիակս կը համբուրէ՞:

Ֆրէսքիֆ.— Ահա դուք ալ նայեցէք թէ սո՛ւտ է
ըսածս. (Հեգեղով) հօ այբ մէն՝

Ամենք.— Համ

Ֆրէսքիֆ.— Բէն ոյր

Ամենք.— Բոյր:

Ֆրէսքիֆ.— Համբոյր:

Ամենք.— Համբոյր:

Ալեքսի.— Է՛, հիմա ի՞նչ պիտի ընենք:

Ֆրէսքիֆ.— Իրաւ որ ես ալ չեմ գիտեր:

Ալֆօնս.— Խնդալս փորս մնաց:

Ալեքսի.— Ժամի քանի՞ն պիտի գայ, ըսիք:

Ֆրէսքիֆ.— Իննին:

Ֆրանսուա.— Այս հաշուով, հիմա ուր է նէ կուգայ:

Յրէսքիքի.— Բայց ասոր ճար մը գտնելու ենք:

Ալֆոնս.— Եթէ ինծի հարցնէք, իրաւցնէ մեռնելէն
ուրիշ ճար չկայ:

Ալեքսի.— Ի՞նչ, 60 ոսկիի համար մեռած ունի՞ս:

Ալֆոնս.— Դուռն գիտես, բայց գոնէ մեռած ձեւա-
նալու է, ապա թէ ոչ խարդախութիւնը մէջտեղ
կ'ելլէ:

Յրէսքիքի.— Անանկ է, ուրիշ ճար չկայ, սուտ մե-
ռել պիտի ըլլաս. արդէն որոշումնիս ալ ասանկ չէ՞ր:

Ալեքսի.— Բայց եթէ հօրեղբայրս հիւանդութիւնս
հասկնալու համար զիս դարմանող բժիշկը տեսնել ու-
զէ՞...:

Յրանսուա.— Ֆրէտէրի՛ք, դուռն դասերուդ մէջ
մեզմէ յառաջագէտ ես, կեղծ մօրուք մը ու ծայրերը
երկայն վիշտոց մը գնելով՝ Լատիններէնի պէս քանի
մը բառ կ'արտասանես, Ալեքսի՛ն դարմանող բժիշկը
եղած կ'ըլլաս. ես ալ թաղումը կատարող քահանան
կ'ըլլամ, ասանկով, մարդուն ձեռքէն ի՞նչ փրցունենք
նէ՛ չա՛հ է:

Ալֆոնս.— Է՛, ես ի՞նչ պիտի ընեմ, ինծի ալ պաշ-
տօն մը:

Յրէսքիքի.— Դուռն ալ դեղագործ կը ձեւանաս ու
տուած գեղերուդ փոխարէնը կը պահանջես:

Ալեքսի.— Արդէն բաւական ալ Լատիններէն գիտես:

Յրանսուա — Այրի՛նք, բարեկամներ, որոշուեցաւ:

Ալեքսի.— Ժամը քանի՞ն է արդեօք:

Յրէսքիքի (Նայելով).— Ճիշդ ութ ու կէսն է. կէս
ժամէն մարդուկնիս հոս կը հասնի:

Ալեքսի.— Ուրեմն Ֆրանսուա, առայժմ գնա՛ մեր
բարեկամուհիները վարպետութեամբ մը հաճողէ որ
հոս չգան:

Յրանսուա.— Դուք անհոգ եղէք, ահա կ'երթամ.
(Կը մեկնի)

Ալեքսի.— Հիմա մենք ի՞նչ պիտի ընենք:

Յրէսքիքի.— Ընելիքնիս յայտնի է. սա սեղանին վրայ
պիտի երկնաս, մեռել պիտի ձեւանաս, շունչդ պիտի
բռնես, չպիտի հաղաս, չպիտի փոնգոտաս. ճերմակ սա-
ւանի մէջ քեզ կը փաթթենք, գլխուդ վերեւն ալ ճը-
րագ մը, եղաւ գնաց. ձերունին ալ պիտի կլլէ:

Ալեքսի.— Ուրեմն չուտ ըրէք, ժամանակը կ'անցնի:

Ալֆոնս (Սաւանք Յրէսքիքիին տալով).— Ա՛ռ նա-
յինք:

Յրէսքիքի (Ալեքսիին).— Պառկէ նայինք. (Ալեքսի
սեղանին վրայ կը տարածուի, սաւանով կը ծածկեն,
գլխուն վերեւն ալ վառուած ճրագ մը կը դնեն):

Ալեքսի.— Բայց ես հոս պիտի խեղդուիմ:

Յրէսքիքի.— Բան չես ըլլար. հա՛ կեցիր, կարեւո-
րը մոռցանք, քիչ մը բուտրայով սա երեսիդ կար-
մութիւնը անյայտացնելու ենք: (Բուտրա կը փս):

Ալեքսի.— Հէ... հէ... հէփշո՛ւ:

Յրէսքիքի.— Ա՛, ատ չեղաւ, միթէ մեռելը կը
փոնգոտայ:

Ալեքսի.— Թշուառակա՛ն, այդ փոշին եթէ քու
հանդուցեալ մեծ մօրդ քիթին ալ թխմեն՝ կը փը-
ռնգոտայ:

Յրէսքիքի.— Լռէ՛, ոտքի ձայն կայ, ինքն ըլլալու
է, պառկէ՛, մի երեբար. (Լալով) ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ:

ՏԵՍԻԼ Ե.

Նայն անձեր եւ Յրանսուա, ետք Մուգար
Յրանսուա (Լալով կը մեկնի).— Ա՛, հի՛ւ, հի՛ւ:

Յրէսքիւք.— Հէ՞, ո՞վ է:

Ալեքսի (Նստելով).— Հէ՞:

Յրէսքիւք.— Ի՞նչ գողում գլուխ մարդ ես, Յրանսուա, սիրտս փրթաւ. ո՞վ ըլլալի չիմացնե՞ս:

Յրանսուա.— Ի՞նչ գիտնամ, եղբայր, ներս մտած ատենս լալու ձայներնիդ առնելով կարծեցի թէ ձեռուկը եկեր է:

Ալեքսի.— Օրիորդները համոզեցի՞ր:

Յրանսուա.— Մինչև որ համոզեցի, խերս անիծուեցաւ. բայց եթէ ուշանաք՝ իրենք հոս պիտի գան:

Ալեքսի.— Չըլլա՛ր, չըլլա՛ր. ծերուկին հոս եղած ատենը եթէ անոնք վրայ գան, կը խայտառակուինք:

Յրանսուա.— Անհոգ եղէք, ես զանոնք կը համոզեմ:

Ալօօնս (վազելով).— Լռեցէք, մարդուկնիս եկաւ. սանդուխէն վեր կ'ելլէ... ամէն մարդ իր գործին. (Յրանսուա կը մեկնի). Ալէքսի՛, շուտ ըրէ, պառկէ՛, շունչ մի՛ առներ, (Յրէսքիւքի հետ կուլայ) հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուգար. (Լալով կը մտնի).— Ա՛հ, հի՛ւ, ի՛ւ, ի՛ւ, խեղճ եղբորորդիս, արդեօք ի՞նչ վիճակի մէջ պիտի տեսնեմ զինքը. սա տարիքիս մէջ, աս կսկիծը տեսնելո՞ւ էի: Ա՛հ, ինչո՞ւ զիս աշխարհիս երեսը մինակ կը թողուս, դուն որ իմ մխիթարութիւնս էիր:

Յրէսքիւք.— Տէր իմ, մխիթարուեցէք, այդչափ կսկիծը ցաւալի արկածի մը պատճառ կրնայ ըլլալ ձեզի համար:

Մուգար.— Ո՛հ, ձգեցէք որ քիչ մը լամ. խեղճ եղբորորդիս, աս ի՞նչ ծանր հարուած էր որ իմ սրտիս տուիր. (Մեկուսի) թերեւս ասոնք իր բարեկամ-

ներն են. (Բարձրաձայն) բարի լոյս ձեզ, պարոններ:

Յրէսքիւք.— Բարի իրիկուն, պարոն:

Մուգար.— Առտու՞ է թէ իրիկուն. խելքս գլուխս է:

Յրէսքիւք.— Երկու օրէ որ մեր գլուխն ալ խելք չմնաց, այս տղուն մահը անմխիթար կերպով խոցոտեց ամենուն սիրտը:

Մուգար.— Այս տարիքին մէջ, այնչափ ուսում առնելէն ետքը պէ՞տք էր որ մեռնէր. դեռ տասը օր առաջ ինծի նամակ գրեց, հիւանդութիւն բան մը չունէր:

Յրէսքիւք.— Իրաւունք ունիք, պարոն, բայց պէտք է գիտնալ թէ հիւանդութիւն ըսուածը ամսուան օրերուն չի նայիր, մէկէն ի մէկ կուգայ ու կ'առնէ կը տանի: Թէև զինքը ազատելու համար մեր ձեռքէն եկածը ըրինք, բայց նենգամիտ մահը մեր բոլոր ջանքերը ոչնչացուց:

Մուգար.— Ըսել է որ սաստիկ իջուածք մըն էր:

Յրէսքիւք.— Ո՛չ, իջնելու ելլելու բան մը չունէր. ծառանիդ՝ հանգուցեալին թէ սրտակից մտերիմը ե թէ բժիշկը ըլլալուս, վայրկեան մը իսկ քովէն չհեռացայ:

Մուգար.— Ի՞նչ էր հիւանդութիւնը:

Յրէսքիւք (Շուարած).— Բան... ինքը... բանը, այսինքն զիր գրած ատենը յանկարծ ջիղերը բռնուեցան, տենդային հիւանդութեան մը առաջին առնելու համար, անմիջապէս ոտքերը տաք ջուրը դնել տուի:

Մուգար.— Ո՛հ, սոսկալի՛ բան:

Յրէսքիւք.— Ասոր վրայ՝ քիչ մը աչքերը բացաւ, ա՛հ, երանի՛ թէ չբանար, որովհետեւ սկսաւ սաստիկ

1786-2011

ցաւեր զգալ ու մարդու սիրտը դալարող աղեկտուր ձայներ արձակել. վերջապէս ժամը... ժամը...

Ալեքսի.— Եօթնին:

Ալիօնս.— Ութնին:

Ֆրէսքիֆ.— Իննին հոգին աւանդեց:

Մուգար.— Վա՛հ, դժբախտ եղբորորդիս. հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ. բայց պարոն, քանի որ դուք բժշկ եմ կ'ըսէք, անշուշտ իր հիւանդութեան ի՛նչ ըլլալը գիտէք. ըսէ՛ք, ինչէ՞ն մեռաւ:

Ֆրէսքիֆ.— Ինչէ՞ն պիտի մեռնի, այս հիւանդութեան Լատինա-Յունարէն անունը՝ «Ամուրոս, անկուսիոս, անարծաթիս» է: Իր ուղեղին խել մը ֆուրսք լիֆիօսմէրում ազուա իքամ կոչուած ջիղերուն թուլութենէն յառաջ կուգայ տենդը. ահա զեղադործն ալ այս պարոնն է. կրնաք իրեն հարցնել, այնչափ զօրաւոր զեղեր տուի, բայց թշուառական հիւանդութիւնը բնաւ կարեւորութիւն չտալով անոնց՝ իր կամակորութեամբը յաղթեց:

Մուգար.— Անշուշտ թէ՛ զօրաւոր և թէ՛ սուղ զեղեր:

Ալիօնս.— Ո՛հ, ընդհակառակը, խիտ աժան և օգտակար զեղեր. եթէ անոնց անունը ըսէք, դուք ալ հիւանդանալու փափաք կ'ունենաք:

Մուգար.— Աստուած չընէ. եթէ ես հիւընդնամ, քիչ մը կախժերակ (սրբաբեհեպիի մանուկի) կ'առնեմ:

Ֆրէսքիֆ.— Ատկէ ալ տուինք հանգուցեալին, բայց...

Ալիֆրէս.— Գրեխ ալ ըրինք, արիւն ալ առինք, բայց ամենեւին օգուտ մը չըրաւ:

Ֆրէսքիֆ.— Հիւանդութիւնը խիտ զօրաւոր ըլ-

լալուն՝ մեզ հոս ձգեց, գնաց. ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ: Մուգար (Կուլայ).— Հի՛ւ, հի՛ւ, գոնէ դուք մի՛ լաք. հի՛ւ:

Ալեքսի (Պառկած սեղեմ).— Հէփշո՛ւ:

Մուգար.— Հէ՞, փռնդտացողը ո՞վ էր:

Ֆրէսքիֆ.— Ես էի, պարոն:

Մուգար.— Ուրեմն խե՛ր ըլլայ:

Ֆրէսքիֆ.— Շնորհակալ եմ. (Կամաց մը Ալեքսիին) ի՞նչ ապուր կ'ուտես, տղա՛յ, փռնդտալու ատենը գտար:

Ալեքսի (Կամաց).— Եղբայր, ի՞նչ ընեմ, քիթս սարսափելի կերպով կը կեռայ, հէփշո՛ւ:

Ֆրէսքիֆ (Շուարեղով Մուգարի կ'ըսէ).— Խե՛ր ըլլայ, պարոն:

Մուգար.— Ի՞նչպէս, փռնդտացողը ե՞ս էի:

Ալիօնս.— Այո՛, պարոն, դուք էիք:

Մուգար.— Շատ բան, շատ բան, շնորհակալ եմ. այն աստիճան շուարեր եմ սրտիս ցաւէն որ ըրածս չեմ գիտեր:

Ալիօնս.— Բնականաբար այդպէս կ'ըլլայ, տէր իմ:

Ալեքսի.— Հէփշո՛ւ:

Ֆրէսքիֆ (Կամաց).— Ա՛յ, գետինն անցնի քիթդ, (Ալիօնսին) անցած ըլլայ, բարեկամ:

Ալիօնս.— Շնորհակալ եմ:

Մուգար.— Այս անգամ փռնդտացողը, դո՛ւք էիք:

Ալիօնս.— Այո՛, պարոն, ես էի:

Մուգար.— Ուրեմն խե՛ր ըլլայ:

Ալիօնս.— Շնորհակալ եմ, պարոն:

Մուգար.— Ուր է, զեղերուն հաշուեցուցակը չտեսանք տակաւին. ես պարտք չեմ սիրեր:

Ալֆօնս.— Բայց... տէր իմ... ո՛չ, ո՛չ:

Մուգար.— Ի՛, է՛, ես այնտեղուանքը չեմ. եղբորորդիս չեմ ուզեր պարտքով պառկեցնել. հիմա պիտի վճարեմ:

Ալֆօնս.— Բայց ես իմ սրտակից բարեկամիս համար ըրած ծախքերս բերանս անգամ առնել չեմ ուզեր:

Ֆրէսքրիֆ.— Ո՛չ, միւսիւ Ալֆօնս, այնպէս չէ, (Կամաց) ի՞նչ ապուր կ'ուտես կոր, (Բար՛ր) թողէք որ պարոնը ուզածին պէս ընէ. ասոնք հին մարդիկ են, մեզի պէս պարտական մնալէ չեն ախորժիր:

Ալֆօնս.— Ատ ուրիշ խնդիր. ուրեմն պարոնին կամքը յարգելու եմ: Ահաւասիկ ղեղերուն հաշուեցուցակը, բայց խրթին իտալերէն է, եթէ կը հրամայէք՝ կարդամ:

Մուգար.— Եթէ ձեզի ձանձրութիւն չըլլար՝ կարդացէք, եղբորորդիս ի՞նչ տեսակ ղեղերով մեռնելը կ'ուզեմ հասկնալ:

Ալֆօնս.— Շատ լաւ պարոն, ուրեմն մտիկ ըրէք. (Կարդալով) «Բարիզի մէջ առաջին կարգի ղեղարան մը ըլլալով, 1863ին ոսկի չքաղրամով վարձատրուած համբաւաւոր Պ. Արֆօնս տը Զըմպընի, Հօգման Եոտման և Հօֆմանի կողմէ պատրաստուած ղեղերը որ...»

Մուգար.— Ներեցէք, պարոն ղեղագործ, այդ երկայն յառաջաբանը անցէ՛ք, ղեղերուն անունը ըսէք:

Ալֆօնս.— Ահա կը սկսիմ. առաջին անգամ «Անփուս սիչիլիզի սօֆար եւ մեքա բօլօրա, նաեւ եիեանփաշի բօլօրա բօլօրիւմ, բօլօր քեսքի սէլ բաբօմաբմամ սոսիչի, գունսիչի, սէսիչի...»

Մուգար.— Սէտլի՞ճ ալ տուիք:

Ալֆօնս.— Այո՛, պարոն, քանի որ սէտլիճը կը

ձանչնաք, անոր ի՛նչ աստիճան զօրաւոր դեղ մը ըլլալն ալ անշուշտ գիտէք. անկէ դատ՝ տուինք նաեւ Ագուս միգերալիս, աքու պի չիմեալիս, բօրե բօրե բօրբօր բօրմ բրե, չիքիքա բօմ եւ տ'ում, գօգսում սի գօգսում, բօլօրե սի բօլօրմում... .

Մուգար.— Աս ո՞րչափ մոմ գրեր էք ղեղերուն մէջ:

Ալֆօնս.— Տօքթորին հրամանը ասանկ էր: Մտիկ ըրէք, նոյն օրը իրիկուան դէմ Պարոն տօքթորին 11երորդ ղեղագիրն էր, Բենքեսքի, րէխքի, րէչեուցի, պրապիչի, սիեմս, սի գառ, սի գուառ, վերջը չի գար, ուլիռ, մուվիռ, չուսվիռ, խեյֆ չի հասնիր... .

Մուգար.— Հէ՞, հէ՞, ի՞նչ ըսիր:

Ալֆօնս (Շարունակելով).— Մեքեսալի քերմիգ, քենքուռ մարսիս, րաւէչի, րաւէչսի, մուսէչե, մումիչիսի, րաւիթօր, րաւանասի, րաւ օսեալ, րաւ աւանագ... .

Մուգար.— Եղբայր, եղբորորդիս այս ամենը կլլեց:

Ալֆօնս.— Ուզեր չուզեր պիտի կլլէր:

Մուգար.— Շատ բան, ի՛նչ զարմանալի անուններ:

Ֆրէսքրիֆ.— Մի՛ գարմանար պարոն, այս ամենը նոր գտնուած ղեղեր են:

Մուգար.— Ինչ որ է, գումարը ըսէ:

Ալֆօնս.— Շատ լաւ. գումարը որ լատիներէն չէ, պիտի կրնաք հասկնալ. գրեխ, տղրուկ, օշարակ, կակժերակ, փոշի, մոշի այլովքն հանդերձ 575 ֆրնք. 37 սանդիմ:

Մուգար.— Խեղճ Ալէքսիս. պարոն տօքթօր, այսչափ ղեղը չատ չէ՞ր իրեն համար:

Ֆրէսքրիֆ.— Ընդհակառակը քիչ գալուն համար մեռաւ. ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուգար.— Մի՛ լաք, մի՛ լաք, իմ սիրտս ալ
թուռնդ մի՛ հանէք. (Ալեքսիին usակ տալով).— Փառք
Աստուծոյ որ խղճահար դեղադործի մը հանդիպեցանք.
Եթէ անգութ և անկարեկիւր մէկը ըլլար, ստկուած
սոխի պիտի դարձնէր զիս:

Ալֆօնս.— Երանի՛ թէ ինքը ողջ ըլլար և ես ա-
սոնք չառնէի:

Յրէսքիֆ.— Ի՞նչ օգուտ, րարեկամս, միսիթար-
ուելու ենք:

Ալֆօնս.— Ո՛հ, գոնէ վերջին անգամ զինքը տես-
նեմ. հի՛ւ:

Յրէսքիֆ (Կամաց).— Ուրախութենէդ կուլաս,
այնպէս չէ՞:

Ալֆօնս (Նոյնպէս).— Լո՛ւէ՛, 25 նարօլէոն փրցուցի:

Մուգար.— Իրաւ հաւատարիմ բարեկամներ են
եղեր:

Ալֆօնս.— Մնաս բարով սիրելի Ալէքսի, ընդու-
նէ՛ իմ յետին ողջոյնս. (Մուգարի) ձեր հրամանաւ կը
մեկնիմ, պարոն:

Մուգար.— Ա՛հ, շնորհակալ եմ, հի՛ւ, հի՛ւ: (Ալ-
ֆօնս կը մեկնի): Այս աղեկտուր տեսարանին առջեւ
մարդ եղիր ու գիմացիր, հի՛ւ, հի՛ւ: Ո՛հ, ներեցէք
Պ. տօքթօր, ձեր այցելագիրն չմոռնանք. առէք սա
քսակը, կը յուսամ թէ գոհ կը մնաք:

Յրէսքիֆ.— Ի՞նչ կ'ընէք, պարոն, ես իմ բարե-
կամիս մատուցած փոքրիկ ծառայութեանս փոխարէն
բան չեմ առներ:

Մուգար.— Աղէկ. բայց գուք ալ արհեստը ձրի
չէք սորվեր:

Յրէսքիֆ.— Շատ իրաւացի են ձեր այդ խօսքե-

քը. արհեստը սովորելու համար շատ ծախք ըրած ենք,
բայց ի՞նչ կ'ըլլայ, ես իմ բարեկամիս համար քսան
այցելագիրն, այսինքն քսան ոսկի չառնելովս չեմ կոր-
ծանիր:

Մուգար (Մեկուսի).— Ըսել է որ քսան ոսկի տա-
լու է. (Բարձրաձայն) կը յուսամ թէ ատոր մէջ քսան
ոսկի պիտի գտնէք, բայց եթէ...

Յրէսքիֆ.— Հոգ չէ, պակասածը ետքն ալ կրնաք
զրկել:

Մուգար.— Եղբորորդիիս ընկերներէն Պ. Յրէտէ-
րիքը անգամ մը տեսնել կ'ուզէի, որ ինծի նամակ մը
շրկած էր:

Յրէսքիֆ.— Այդ անձը այս միջոցիս յուղարկաւ ո-
րութեան հանդէսին կարգադրութեամբը զբաղած ըլ-
լալուն, աւա՛ղ, չպիտի կրնաք զինքը տեսնել:

Մուգար.— Մե՛ղք որ զինքը չտեսած պիտի մեկ-
նիմ. իմ վերջին համբոյրս տարաբախտ Ալէքսիիս
ճակտին դրոշմելէս ետքը, կատախուժը չփախցնելու
համար պէտք է որ աճապարեմ: Ուստի Պ, Յրէտէրի-
քը տեսնելով՝ իմ կողմէս բարեւ խօսեցէք, շնորհա-
կալութիւնս յայտնեցէք, և եթէ եղբորորդիս մանր
մունր պարտքեր ըրած է, ինծի նամակաւ մը թող
իմացնէ որ վճարեմ: Ասկէ զատ, անոր ունեցած կա-
քասիները, գիրքերը թող ինծի զրկէ, իր յիշատակին
համար պիտի պահեմ ու մխիթարուիմ. ուրեմն ազնիւ
պարոն, օգնէ ինծի որ վերջին համբոյրս դրոշմեմ:

Յրէսքիֆ.— Եկէք տէր իմ, թեւս մտէք, բայց
կ'աղահեմ, ինքզինքնիդ բռնեցէք որ գէշութիւն մը
չպատահի:

Մուգար.— Ա՛հ, ինծի համար եղաւ ըլլալիքը. (Կը

մօտեմալ) Ո՛վ իմ երկու աչքերուն լոյս Ալէքսիս, ի՞նչ պէս չիլամ, քու երիտասարդութիւնդ, գեղեցկութիւնդ, ուսմունքդ (կը համբուրեի) հոգիդ թող հանդարտի, քաւեալ չիցին քեզ մեղք քո, ամէն ըրածներդ կը ներեմ, յաւիտեանականութեան մէջ հոգիդ արդարեւորեւն դասակից ըլլայ, մի՛ մոռնար զիս, Ալէքսի՛ս... Աղէկ միտքս եկաւ, Պ. տօքթօն, կառախումբը ժամը քանի՞ն կը մեկնի:

Յրէստիք.— Ութուկէսին. տասը վայրկեան ժամանակ ունիք:

Մուգար (Իրար անցած).— Տասը վայրկեան. ուրեմն մեկնիմ, բայց ա՛հ, ի՞նչպէս պիտի բաժնուիմ այս դապաղէն:

Յրէստիք.— Թող երկինք մխիթարէ ձեզ, պարոն, ձեր յոյսը անոր վրայ դրէք, կառախումբը չիախցնելու համար ալ աճապարեցէ՛ք, երթաք բարով շատ մի՛ լաք, մի՛ ողբաք, ձեր եղբորորդին հիմա երկնից մէջ արդարոց բնակարանը հանգչած է. երթաք բարով:

Մուգար.— Շնորհակալ եմ, Պ. տօքթօն, շնորհակալ եմ, չմոռնաք իմ բարեւներս Պ. Յրէտէրիքին հաղորել:

Յրէստիք.— Շատ լաւ, շատ լաւ, բայց կ'ուշանաք:

Մուգար.— Ահա կ'երթամ: Տեսա՞ք, պիտի մոռնայի, իմ կողմէս աղաչեցէք Պ. Յրէտէրիքին որ օր մը իր այցելութեամբը զիս պատուէ: (Անապարանով կը մեկնի)

Ալեքսի (Տեղեկ գտնելով).— Վերջապէ՛ս, գնաց:

Յրէստիք.— Այո՛, գնաց. (Ալեքսի քրանլալ բռնով կը պարէ), ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, պառկէ՛, պառկէ՛, մար-

դը ետ դարձաւ: (Ալեքսի կը շուարի եւ հակառակ կողմը կը ստուգի) ա՛հ, հի՛ւ, հի՛ւ:

Մուգար (կը մտնէ).— Ատ ի՞նչ է, դուք տակաւին կուլա՞ք:

Յրէստիք.— Ո՛հ, քանի որ իր դէմքը կը դիտեմ, չեմ կրնար արցունքս բռնել, բայց դուք ինչո՞ւ վերադարձաք:

Մուգար.— Քթախտի տուփս հոս մոռցեր եմ:

Յրէստիք.— Առէք ուրեմն և ճամբէն մի մնաք: (Կուսալ):

Մուգար.— Հի՛ւ, հի՛ւ, դոնէ մէյ մըն ալ համաբուրեմ զինքը, նոյնպէս և ձեզ: (Երկուքն ալ համբուրելէ ետք կը մեկնի):

Յրէստիք.— Վերջապէ՛ս կորսուեցաւ: Ե՛լ նայինք, պարոն:

Ալեքսի.— Ոչ, ոչ, մինչև որ աղէկ մը չհեռանայ, տեղէս չեմ երերար:

Յրէստիք (Պատահանէն նայելով).— Բայց հա՛կառքը նստաւ ու մեկնեցաւ:

Ալեքսի.— Ուրեմն աչուընիս լոյս, նորէն աշխարհ եկայ:

Յրէստիք.— Այո՛, բայց միտքս բան մը ինկաւ. հիմա որ դուն մեռած ես հօրեղբորդ համար, ասկէ ետքը ի՞նչպէս պիտի յաջողիս անոր ձեռքէն դրամ քաշել:

Ալեքսի.— Շատ զիւրութեամբ. երբ ան իմանայ թէ մեր այս ըրածը իրեն համար խաղ մըն էր և ես ամուսնացեր եմ Յլօրինիս հետ, կաթուած պիտի իջնէ սրտին, ու ինքը որ արդէն հիւանդոտ ձեր մըն է, շուտ մը անդիի աշխարհք պիտի ճամբորդէ. իր ձգելիք հարստութեան միակ ժառանգորդը ես եմ, հետեւաբար պիտի հարստա՛նամ:

Յրէստեիք.— Այ չարաճճի, չքսե՞ս, միշտ կատուի պէս չորս ոտքի վրայ պիտի իյնաս: (Ներսէն աղջիկներու ձայները կը լսուին:)

Ալեքսի.— Աս ի՞նչ աղմուկ է:

Յրէստեիք (Նայելով).— Մերիններն են, հոս կուգան:

ՏԵՍԻԼ 2.

Նոյն անձերը, Ալփօնս, Ֆրանսուա եւ Օրիօղները ետքը Մուլար

Ալփօնս.— Ահա եկանք. անցած ըլլայ միւսիւ Ալէքսի:

Ալեքսի.— Շնորհակալ եմ:

Ֆլօրիւն.— Կը չնորհաւորեմ այս յաջողութիւնդ, Ալէքսի:

Ալեքսի.— Շնորհակալ եմ, Ֆլօրիւն. քու սիրոյդ համար մինչեւ անգամ մեռայ:

Ֆրանսուա.— Օ՛հ ուրեմն, պարենք:

Ամենք.— Այո՛, պարենք:

Յրէստեիք.— Ամանթի՛, մուզիդ:

(Նուագածունները քաշիլ մը կը զարնեն, ամենքն ալ կը սկսին պարել, այն միջոցին Մուլար կը մտնէ եւ մեջքեղը կը կենայ: Պարողները յանկարծակիի եկած, Ալեքսին չցուցնելու համար զայն կը շրջապատեն:)

Մուլար.— Ինչո՞ւ կեցաք, պարոններ, շարունակեցէ՛ք. ո՞ւր է նայիմ սա անգիւի աշխարհք ճամբորդող սրիկան. (Կը փնտռէ կը գտնէ, ու ականջէն քաշելով) հո՞ս ես պարոն, ողջնցա՛ր, թշուառական, հիմա ի՞նչպէս ձեռքէս պիտի ազատիս:

Ալեքսի (Մունկի վրայ).— Ա՛հ, սիրելի հօրեղբայրս, գթութի՛ւն, գթութի՛ւն:

Մուլար.— Լռէ՛, թշուառական, լռէ՛. ալ ասկէ ետքը քու հօրեղբայրդ չեմ. դուն ինծի համար մեռած ես. սուտ մեռել ըլլաս, այս տարիքիս մէջ զիս այնչափ հեռուներէն մինչեւ հոս բերես, դրամէ հանես ու մօրուքիս խնդաս, (Ամենուն) ես ձեր խաղալի՞կն եմ, թշուառականնե՛ր, հիմա արդարութեան պիտի յանձնեմ ձեզ:

Յրէստեիք.— Օ՛հ, տէր իմ, չնո՛րհ, գթութի՛ւն:

Մուլար.— Անդին կորսուէ՛, կօշիկիս կտորը, տօքթօ՛ւ, քիթիդ ակնոց մը անցնելով կարծեցիր թէ պիտի խարե՞ս զիս, բախտախնդիր թշուառական:

Ալփօնս.— Ո՛հ, տէր իմ, ներողութի՛ւն, ներողութի՛ւն:

Մուլար.— Վա՛յ, քսակահատ թշուառական, դո՞ւն ալ մի հո՞ս ես, ո՞վ կոկորդիլոս, ագուա միջալիս, տը չինալիս, վիզիթալիս, բատիչի սէմս, կուտվի, չուտվիր, խելք չի հասնիր, վերջը չի դար, քեզի թշուառական նզովից ծնունդ քեզի, ըսել է որ դուք առաջուց խօսք մէկ ըրած՝ զիս սօթեղլու ելեր էք. աղէկ, աղէկ, հիմակ ալ պատրաստուեցէք պատիժնիդ կրելու:

Ամենք.— Օ՛հ տէր իմ, գթութի՛ւն:

Մուլար.— Անդին կորսուեցէ՛ք:

Ալեքսի.— Քանի որ այնչափ անգութ կ'ըլլաք մեզի հանդէպ, դոնէ իմ նշանածիս գթացէք:

Մուլար.— Ի՞նչ, նշանածդ, ատ ի՞նչ ըսել է:

Ալեքսի.— Ահա երկուքնիս ալ ծունկի վրայ եկած, կ'աղաչենք. (Ֆլօրիւնի հետ ծունկի վրայ):

Մուլար.— Ի՞նչ ըսիր, ի՞նչ, չհասկցայ:

Ալեքսի.— Ի՞մ նշանածս է աս, գթա՛ մեզի, հօր-
եղբայր:

Մուգար.— Վա՛յ, առանց ինծի հարցնելու նշան-
ուհի՞ր ես ալ, շո՛ւտ, ոստիկան մը:

Ամենքը (Աղաչելով).— Մի՛ ընէք, պարոն, գթա-
ցէք:

Մուգար.— Ձէ՛ր անդին կորսուեցէք:

Ալեքսի.— Է՛հ, քանի որ դուք այդչափ անգուլթ
կ'ըլլաք, ես ալ այս վայրկեանիս ասորեղէ պիտի դադ-
րիմ, ինքզինքս այրելով: (Ճրագը կ'առնէ)

Ֆրէսքիֆ (Ճրագը ձեռքէն առնելով).— Ի՞նչ կ'ը-
նես, խենթեցա՞ր:

Մուգար.— Ձէ, չէ, այդ ձեւերդ ա՛լ կ'ըլլո՞ղ չկայ.
գերեզմանը բանալով եթէ մէջը մտնաս՝ նորէն չեմ
հաւատար:

Ֆրէսքիֆ.— Բայց այս աստիճան անգլթութիւն
չըլլար. ահա կը խոստովանինք թէ յանցաւոր ենք,
ներէ՛ր րոնք, բան մըն էր եղաւ, ա՛լ ի՞նչ ընենք,
այս ամենը որ ձեզի 150 ոսկիի եղաւ, չնչին գումար
մըն է, այս աստիճան անգուլթ ըլլալու չէք:

Մուգար.— Չնչին մի՛, կօշիկիս կտորը, դուն 150
ոսկի վաստկած ունի՞ս:

Ֆրանսուա.— Ներեցէք տէր իմ, ամենքս ալ յան-
ցաւոր ենք, ի՞նչ ընենք, բան մըն էր եղաւ, եկէ՛ք,
անյիշատակ եղէք և մեզի զրկած ձեր գումարովը Ալէք-
սիի ու Ֆլօրիսի հարսնիքը ընենք:

Մուգար.— Անդին կորսուեցէք, անանկ բան չեմ
ուզեր, ես յուզարկաւորութեան հանդէսի եկայ, հարս-
նիքի համար չեկայ:

Ալֆօնս.— Խօսք մըն ալ ես ըսեմ, պարոն, եկէք

«չէ» մի՛ ըսէք, աղւորիկ հարսնիք մը ընենք:

Մուգար.— Անդին կորսուէ՛, կօշիկիս կտորը, դուն
ի՞նչ երեսով հետս կը խօսիս:

Ամենքը.— Պարոն Մուգար, գթա՛ մեզի, գթա՛:

Մուգար.— Ամենեւի՛ն, մտիկ չեմ ընէր:

Ամենքը.— Թողութիւն, թողութիւն, ո՛վ հայր
Մուգար, գթութիւն: (Ու գայն գրկելով օգին մեջ կը
բարձրացնեն)

Մուգար.— Է՛, է, բաւական է, հանգիստ թողէք
զիս, հաճութիւն տուի, տուի, (Մեկուսի) չիտամ ի՛նչ
ընեմ, վերջապէս եղբորորդիս է, իմ արիւնս ըսել է.
(Բարձր) ահա հաճութիւն կուտամ, բայց դուն ալ
խոստացիր որ նորէն ասանկ չարութիւն մը չպիտի
ընես:

Ալեքսի (Մուգարի ձեռքը համբուրելով).— Ահա կը
խոստանամ, իմ պաշտելի հօրեղբայրս:

Ֆլօրին.— Ես կ'երաշխաւորեմ թէ այսուհետեւ աս-
անկ բան մը չպիտի րնէ:

Մուգար (Ֆրէսքիֆին).— Պարոն ինքնակոչ տօք-
թօն, եկուր ասոնց բազկերակները անգամ մը զննէ,
նայինք ամուրօս զօթիս ազօրալիս ունի՞ն մի:

Ֆրէսքիֆ.— Ո՛չ, ո՛չ, ալ ատանկ բան մը չունին,
որովհետեւ իրենց դեղն ու ճարը աղէկ գտան:

Մուգար.— Ո՛ւր է նայինք սա առաւ փախաւ դե-
ղագործը. տօքթօնին 11րդ զեղադիրը թող մէյ մըն ալ
կարգայ:

Ամենքը.— Ահ պարոն, անոր ալ ներեցէք:

Մուգար.— Ուզի՞ր, մուլի՞ր, չուտվիր, խելք չի
հասնիր:

Ալեքսի.— Անոր ալ ներէ՛ հօրեղբայր իմ, ներէ՛:

Մուգար.— Այո՛, քեզի ներելէս անքը, ուզեմ չուղեմ՝ անոր ալ պիտի ներեմ. միայն սա մէկ բանին խելքս չհասաւ, երբ պարահանդէս տալու համար իրար անցաք, մէջերնուդ գոնէ մէկը դրամ չունէ՞ր:

Ֆրէսերիք.— Ամենեւի՛ն:

Աղջիկները.— Գրպաննին ծա՛կ է:

Մուգար.— Ըսել է որ ամենքնիդ ալ...

Ամենքը.— Անկուտի՛ հնք, անկուտի՛:

(Մուգար բարձրաձայն կը խնդայ, դերասանները եւ դերասանուհիները նուագարանին հետ կ'երգեն:)

Բարեկենդանի անկուտիներն ենք.

Գիշեր ու ցերեկ մենք հով կը կլլենք.

Տեսնողը՝ մեզ խիստ հարուստ կը կարծէ,

Կուշտն անօթիին վիճակն ի՞նչ գիտէ:

(Վարագոյրը կ'իջնէ)

Ծանօթ.— Մուգարի դերը կասարողը աչքերը ցաւոս կամ կարճատես ծերունի մը ձեւանալու է:

ԱՄԷՆ ՃԱՇԱԿԻ ՅԱՐՄԱՐ ԸՆԹԵՐՅԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՐԲԵՐ

Արաքսիա կամ Վարժուհին	Ս. Տիւսար	100	Ղրշ.
Աղքատին Պատիւը	Ա. Այթունեան	150	»
Արշին Մալ Ալան	(Երգերով)	15	»
Բարեկենդանի Անկուտիները		15	»
Երբ Այլեւս Չեն Սիրեր	Չ. Եսայեան	75	»
Թապալաքեար Փիլիկ	(Երգերով)	25	»
Ընկերը	Վ. Մառկրիթ	100	»
Լէպլէպիճի հօր հօր աղա		30	»
Ծիածան Նոր Տաղեր	Մ. Մեծարենց	150	»
Կարմիր մարդոց Երգումը	Բ. Տիւթերայլ	150	»
Մատնիչը	Ե. Օտեան	50	»
Նիք Դարթր (ոստիկանական մեծ վեպ)		200	»
Նաթ Փինքէրթօն (ոստիկանական վեպ)		200	»
Ոսկի Աքաղաղ	Բաֆֆի	50	»
Ռօքանպուլ	(7 հատոր)	350	»
Սաթենիկ Տրդատ	Մ. Թիւթիւնճեան	80	»
ՍԻՄՕՆԷ ՄԱՌԻ (ՎԵՅ ՀԱՏՈՐ) 300 Ղրշ.			
Սիրանոյշ	Ս. Տիւսար	150	»
Տրիւթի	(Տոամ հինգ արար)	30	»
Արսէն Լիւբէն	(ոստիկանական վեպ)	50	»
Շէրլօք Հօլմս	»	40	»
Միքէյի Սիրարկածը	Ե. Օտեան	25	»
Տայը Կարապետ		25	»
Մատո Մէջն է	Ե. Թօլայեան	50	»
Համմէ Շէքեր Մամէ	»	50	»
Հաստ ու Բարակ մէկ գին է	»	50	»
Մանօն Լէսքօ	Ա. Բրէվօ	150	»

200

Քամելիազարդ Կինը	Տիւմա Որդի	100	»
Դերասանուհին	Լ. Շանթ	50	»
Ճամբուն Վրա	»	40	»
Դարձը	»	50	»
Կինը	»	25	»
Ջերմամիզութենէ չի վարակուելու համար		15	»
Երաժշտական Դաստիարակութիւն		120	»
Միլիոններու Գաղանիքը		75	»
Ճեպընթաց Նորածինը		5	»

Դիմեցէք ԱՐԵԻ Հրատարակչականին:
Յ. ԱՐՐԱՀԱՄԵԱՆ Հ. ԿՕՇԿԱՐԵԱՆ

ՍՈՒՐԲ ԵՆՐՍԵՍ ԵՆՈՐՀԱԼԻ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ST. NERSES SHINORHALI
LIBRARY

<< Ազգային գրադարան
NL0314982

Արք. Գր. Գր. Գր.
Կ. Պ. Գր. Գր. Գր.

ԳԻՆ 15 ՂՐՈՒՇ

